

DET GRØNNE HJULET

Målretta organisasjonsarbeid
og ledelse i Senterpartiet

Senterpartiets Studieforbund
2026

Innhold

Før vi begynner:

En kort guide til studiearbeid og opplæringstilskudd side 2

Modul 1: Det grunnleggende

Politikk eller organisasjon? Ja takk, begge deler! side 3

Frivillig arbeid for demokratiet side 4

Organisasjonskunnskap side 4

Senterpartiet som organisasjon side 5

Verktøyet vårt side 6

Modul 2: Organisasjonsarbeid og ledelse

Organisasjonsdemokratiet side 9

Spesielt om lokallagets oppgaver side 10

Hvilke oppgaver har lokallagsstyret? side 11

Ledelse side 13

Modul 3: Planmessig arbeid i Senterpartiet

Hvordan jobbe planmessig? side 14

Virksomhetsplan side 15

Medie- og publiseringsplan side 17

Årshjul side 18

Til avslutning side 19

Mal for årshjul side 20

www.Senterpartiskolen.no

9. utgave

Senterpartiets Studieforbund 2026

Før vi begynner: En kort guide til studiearbeidet!

Det grønne hjulet er et kursopplegg om organisasjon og ledelse i Senterpartiet. Kurset blir også tilbudt som digitale mikroleksjoner, se: [XtraMile: Læringsautomatiseringsplattform](#)

Målgruppe er først og fremst tillitsvalgte og folkevalgte i Senterpartiet, men kursopplegget passer for alle medlemmer.

NB: For å få rett til opplæringstilskudd kreves det **at fire deltakere gjennomfører kursopplegget med minimum fire hele klokketimer til sammen**, inkludert pauser. Eks.: En kurskveld som starter kl 18 og avsluttes kl 22 regnes som fire studietimer. Deltakerne må være til stede på minst 75% av tiden. Opplæringstilskudd utbetales per godkjent studietime, uavhengig av antall deltakere. Arbeidsformene kan variere, og studieheftet legger opp til bruk av studieringemetodikk. Dette vil si at vi lærer sammen gjennom refleksjon, diskusjon og erfaringsdeling. Velg en kursleder eller studieringleder som bidrar til gode samtaler og aktive deltakere. Møtene i studieringen kan gjennomføres fysisk, digitalt eller som en kombinasjon mellom fysiske og digitale møter. Det er et krav om at alle deltakerne er til stede samtidig på de digitale møtene, f.eks. gjennom Teams. Se også studieplanen til *Det grønne hjulet*.

Viktig om frammøte og registrering i Kursportalen:

For å motta opplæringstilskudd til kurs og studieringer, må alle kursarrangører søke om tilskudd gjennom [Kursportalen](#). Kursleder har ansvaret for å opplyse deltakerne om at de blir registrert, slik at de kan gi samtykke. Se også: www.senterpartiskolen.no og [Håndbok for studieledere](#).

For mer informasjon: <https://www.senterpartiskolen.no/kurs> eller ta kontakt med Senterpartiets Studieforbund: sps@sp.no

Modul 1: Det grunnleggende

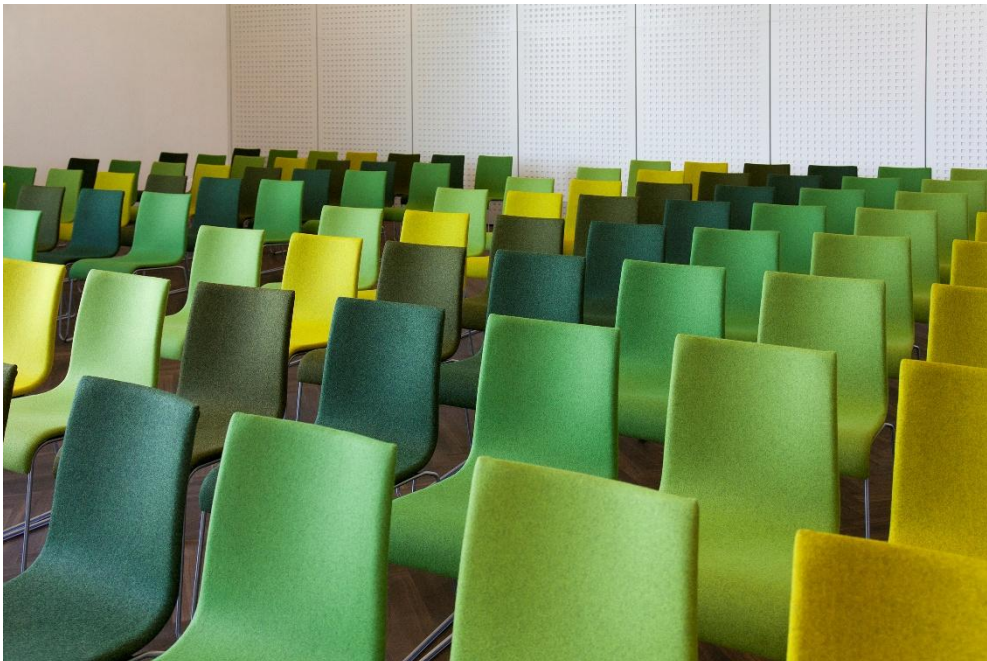
Politikk eller organisasjon? Ja takk, begge deler!

Det grønne hjulet er et kursopplegg for organisasjon og ledelse i Senterpartiet. Her blir vi kjent med vedtekter, grunnleggende verdier og verktøy. Vi ser også nærmere på oppgaver og verv, og hvordan vi kan jobbe planmessig med målsetninger. *Det grønne hjulet* kan brukes av både og lokal- og fylkeslag, og kursopplegget tilpasses etter behov.

Politikk handler om verdier, samfunnsutvikling og retningsvalg for framtida. Samtidig som vi utvikler politikk, skal også organisasjonen Senterpartiet vedlikeholdes og utvikles. Derfor må vi si ja takk til både politikk og organisasjon, og sørge for å ivareta begge deler.

Godt partiarbeid forener politikk og organisasjon, hvor organisasjonen er navet i hjulet. Senterpartiets organisasjon og politikk bygges nedenfra av folk - og nær folk. Er du en erfaren tillitsvalgt eller folkevalgt? Har du gått gjennom *Det grønne hjulet* tidligere? Da har nettopp du erfaring og kunnskap som kan deles. Da bidrar du også til utvikling og vekst i Senterpartiet.

Så ta plass, og bli med på kurs - lykke til!

Frivillig arbeid for demokratiet

I Norge har vi få heltidspolitikere. Utover møter i kommunestyre og utvalg, får de færreste betalt for arbeidsinnsatsen som legges ned i lokalpolitikken. Det meste av arbeidet som utføres av tillitsvalgte og folkevalgte er ubetalt, frivillig arbeid for demokratiet.

Senterpartiets utstillingsvindu

Lokallagene og kommunestyregruppene er Senterpartiets fremste utstillingsvinduer. Det er her vi er nær folk, og hvor Senterpartiet og politikken er mest synlig. Ved valget signerer vi en kontrakt med velgerne gjennom programmet, som vi skal overholde og levere på. Det er en forutsetning at vi forvalter den tilliten velgerne har gitt oss på best mulig måte. Det er vår jobb å synliggjøre Senterpartiets politiske løsninger, og følge opp sakene fra valgkampen i praksis. Måten vi viser fram lokalpolitikken på, har dessuten betydning ved stortingsvalg - og noen ganger også i rikspolitiske saker.

Vi er uansett Senterpartiet sine representanter, og derfor må vi vise fram politikken. Dette gjør vi best gjennom godt organisasjonsarbeid, og med en lokalpolitikk hvor vi holder oss til det programmet vi gikk til valg på.

Husk at velgerkontrakten gjelder for hele perioden!

Til diskusjon:

- Hvordan kan vi framsnakke politisk, frivillig arbeid?
- Hvordan vil vi jobbe for å oppfylle velgerkontrakten?
- Finnes det situasjoner hvor velgerkontrakten kan brytes?

Organisasjonskunnskap

Organisasjoner består av mennesker og rammeverk i form av verdier, vedtekter, retningslinjer og praksis. Årsmøtet (eller landsmøtet) er organisasjonens høyeste organ. Her fattes de vedtakene som organisasjonen må rette seg etter, her blir arbeidet gjennom perioden evaluert og det legges nye planer. Mellom årsmøtene ledes organisasjonen av et styre, som er valgt for å sette vedtakene ut i livet. Organisasjonen Senterpartiet bygges nedenfra, og den jobben gjøres nær folk. Da må vi ha kunnskap om organisasjonen, hva den er og hvordan den skal drives. Vi lærer ved å gjøre, og gjennom å delta i partiarbeidet. Noen trenger øvelse i å gå på en talerstol og holde innlegg. Andre trenger kanskje opplæring i å skrive innlegg i sosiale medier eller i lokalavisen. Praktiske oppgaver som møteledelse og referatskriving må også læres, og alle trenger å sette seg inn i vedtekter og retningslinjer.

Partiarbeidet krever kunnskap om ulike saker og temaer. Mange politiske saker er vanskelige og krever innsikt. Det er lurt å bruke medlemsmøtene til å lære mer, og diskutere saker som skal behandles politisk i utvalg og kommunestyre. Saker forstås i lys av lover, regler, vedtekter, retningslinjer, offentlig saksbehandling, historikk osv. Noen ganger kan det være nyttig å invitere til innledning, spørsmål og diskusjon. På denne måten kan vi få bedre øvelse i å sette oss inn i saksområder og saker. Vi får økt forståelse og kunnskapsgrunnlag, og vi deler erfaring og innsikt.

Senterpartiet som organisasjon

Senterpartiets har tre nivåer:

- 363 lokallag: finnes i de fleste kommunene i landet, med eget styre som leder arbeidet. Lokallaget velger utsendinger til nominasjonsmøter og årsmøtet i fylkespartiet.
- 17 fylkeslag: representert i samtlige 19 fylker og samordnes av et eget fylkesstyre som organiserer aktivitetene. Fylkeslaget velger utsendinger til landsmøtet i Senterpartiet, og oppnevner nominasjonskomité for fylkestings- og stortingsvalg. Nominasjonen skjer på et eget nominasjonsmøte med representanter valgt fra lokallagene.
- Hovedorganisasjonen: samordner arbeidet i partiets høyeste organer som er landsmøtet, landsstyret, sentralstyret og arbeidsutvalget. Hovedorganisasjonen har tett kontakt mot stortingsgruppen, og regjeringen når Sp deltar der. Stortingsgruppen har sitt eget sekretariat.

Senterbevegelsen består av:

Senterpartiet, les mer: [NÆR FOLK - Senterpartiet](#)

Senterungdommen, les mer: [Senterungdommen - Praktiske løsninger for hele Norge](#)

Senterkvinnene, les mer: [Senterkvinnene - Senterpartiet](#)

Samepolitisk råd, les mer: [Guovddášbellodat / Senterpartiet - Senterpartiet](#)

Senterpartiets Studieforbund (SpS), les mer: [Senterpartiskolen](#)

SpS er et offentlig godkjent studieforbund som eies av Senterpartiet, Senterungdommen og Senterkvinnene. SpS driver også internasjonalt solidaritetsarbeid på vegne av Senterpartiet, for tiden med innsamling til Utviklingsfondets arbeid i Nepal. SpS bidrar dessuten til markering av FNs internasjonale Miljødag 5. juni.

Verdigrunnlaget

I Senterpartiet vil vi bygge samfunnet nedenfra med frie, selvstendige mennesker som tar ansvar for eget liv, for fellesskapet og for natur og miljø. Senterpartiets menneskesyn bygger på et kristent verdigrunnlag og humanistiske verdier. Hvert menneske er unikt og uerstattelig, og respekten for menneskeverdet er overordnet andre verdier. Senterpartiet er et folkestyreparti, og respekten for det grunnlovfestede folkestyret og Stortinget har særpreget partiet. Kjernen i sjølråderetten er å sikre folkestyret og en god velferdsutvikling for hele folket gjennom nasjonal produksjon, samvirke og eierskap til naturressurser.

Privat eiendomsrett, og trygghet rundt retten til eiendom er en viktig kjerneverdi for Senterpartiet. Gjennom langsiktig forvaltning skal ressursene høstes på en måte som tilgodeser framtidige generasjoner. Senterpartiet ønsker ikke konserverende vern, men en bærekraftig bruk av naturen slik at ressursgrunnlaget blir sikret for framtida. Nasjonal og lokal sjølråderett over naturressurser står sentralt, og med størst mulig grad av lokal forvaltning. Vi vil ha levende og vitale lokalsamfunn over hele landet. Forutsetningen for et levende folkestyre er nettopp nærhet, likeverd og korte avstander mellom beslutningstagere og de som berøres av beslutningene. I Senterpartiet ønsker vi ikke å overføre myndighet til overnasjonale organer, og vi er en garantist mot EU-medlemskap. Senterpartiet vil si opp EØS-avtalen, og erstatte den med handels- og samarbeidsavtaler fordi EØS-avtalen undergraver den velfungerende, norske modellen.

Vi ønsker dessuten en rettferdig utjevning mellom sosiale grupper, mellom regioner og mellom fattige og rike land. Utjevning bør skje i skjæringspunktet mellom marked, frivillighet og offentlig sektor. I Senterpartiet tar vi hele Norge i bruk fordi vi mener at det er god samfunnsøkonomi å utnytte naturgitte og menneskelige ressurser over hele landet. Senterpartiets verdigrunnlag og formålsparagraf kan leses her: <https://www.senterpartiet.no/politikk/verdigrunnlag>

Verktøyet vårt

Senterpartiets ansikt utad: logo og grafisk profil

Kløverlogoen er partiets ansikt utad, enten det gjelder hovedorganisasjon, fylkeslag eller lokallaget. Gammel logo og profil **skal ikke** brukes. Husk også at riktig forkortelse for Senterpartiet er Sp, **og ikke SP**. Det er viktig at vi framstår helhetlig, og at alle organisasjonsledd bruker logo og profil på riktig måte. Senterpartiet har egen profilportal med nærmere beskrivelser, hvor logo med mer kan hentes. Se [Senterpartiets profilportal](#)

Vær nøye med å bruke riktig logo og profil – husk at dette er Senterpartiets ansikt utad.

Slik gjør vi det i Senterpartiet – håndbok for tillitsvalgte og folkevalgte i kommunen

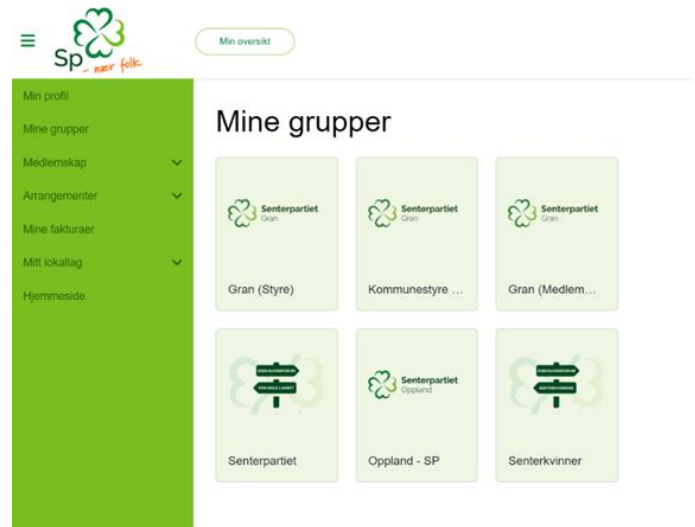
Håndboka gir en grei oversikt over oppgaver og ansvar for lokalstyret, vedtekter, virksomhetsplan, organisering, oversikt over ulike verv og en god del annen informasjon som er viktig. Håndboka kan hentes her: www.senterpartiskolen.no

Senterpartiets medlemssystemer: MinSide og Mine grupper

Alle medlemmer har tilgang til Senterpartiets medlemssystemer *MinProfil* og *Mine grupper*.

Logg in her: [Membercare/Membersite Login](#)

Leder og kasserer får opp menyen *Mitt lokallag*, hvor det er mulig å hente medlemsliste, sende SMS og e-post med mer. Her skal også årsmøteprotokoller, årsmøtepapirer, styrereferater osv. lagres. *Ved spørsmål om nettsider eller medlemssystem, ta kontakt med fylkeskontoret.*

Viktig om personvern og sikkerhet på nett

Politisk tilhørighet er en sensitiv personopplysning, på nivå med helseopplysninger. Avvik og persondata på avveie kan bety at Datatilsynet kan gi Senterpartiet store bøter. [Lov om behandling av personopplysninger \(personopplysningsloven\)](#) stiller strenge krav til informasjonssikkerhet. Det betyr blant annet at *vi ikke har lov til å sende medlemslister, frammøtelister eller andre personopplysninger* på e-post med mindre listene er kryptert. E-post er en usikker metode, som uvedkommende kan få tilgang til. Kryptering betyr at dokumentet får et passord, som sendes til mottager på SMS. [Beskytt et dokument med et passord](#)

Medlemslister/personopplysninger **skal aldri deles** i sosiale medier eller gjennom Dropbox, Google og lignende delingstjenester. Verken sosiale medier eller delingstjenester har nødvendig sikkerhet for hindre at uvedkommende får innsyn i, eller tilgang til dokumenter og personopplysninger. Loven setter strenge krav til samtykke. Ved innlogging på Min Side første gang, og når noen melder seg inn, må alle akseptere vilkår og samtykke til lagring av personopplysninger. Utmeldte medlemmer og medlemmer som ikke betaler kontingent blir rutinemessig slettet i medlemsregisteret. Det skal ikke oppbevares medlemslister lokalt på PCer, nettbrett, på papir eller annen måte.

NB: Det er tillatt å lagre opplysninger om hvem som har eller har hatt tillitsverv. Dette er offentlige opplysninger og historiske opplysninger, som lagres for ettertiden.

Det er lov å bruke medlemslister i forbindelse med nominasjons- eller valgkomitearbeid, men listene skal slettes/makuleres så snart som mulig etter bruk. Det er ikke tillatt med elektroniske lister eller papirlister over andre enn medlemmer. Vi skal derfor ikke ha lister med sympatisører, potensielle medlemmer eller tidligere medlemmer.

Hva gjør vi ved avvik – hvis personopplysning kommer på avveie?

Senterpartiets hovedorganisasjon skal håndtere dette. Avvik skal meldes umiddelbart til avvik@sp.no.

Det er en 72 timers frist for partiet til å varsle Datatilsynet og berørte brukere, og det er hovedorganisasjonen som vurderer aktuelle tiltak og varslinger.

Som avvik regnes uautorisert tilgang til medlemssystemer, f.eks. hvis PC/mobil er på avveie med innloggingsinformasjon lagret, eller at passord er kompromittert, tilsendt e-post med medlemsliste (selv om den er kryptert), papirlister eller andre sensitive opplysninger på avveie.

Noen enkle tips til økt sikkerhet på nett:

- Sørg for å ha et godt og oppdatert antivirusprogram på PC/digitale enheter.
- Bruk automatiske oppdateringer for operativsystem og programvare.
- Trykk aldri på lenker i e-poster du ikke vet hva er.
- Ikke gå i fella til svindlere. Tenk deg godt om før du sender penger eller gir opplysninger!
[Forbrukertilsynets artikkel om nettsvindel](#)
- Vær forsiktig med å dele personlige opplysninger, og vær bevisst hva du skriver/deler i sosiale medier. Ta gjerne en titt på [Nettvett.no](#) for flere tips.

Mediearbeid

Mediearbeid handler blant annet om hvordan vi skriver leserinnlegg, møter lokalpresse og journalister, og lager mediestrategi. Dette er en viktig del av partiarbeidet, både i valgkampen og ellers. Hvis du vil lære mer om mediearbeid, finner du studieheftet *Tradisjonelle medier – nye arbeidsmåter* her: [Senterpartiskolen.no](#)

Sosiale medier

Sosiale medier fungerer godt som plattform for medlemskommunikasjon og generell informasjon. Derfor bør vi være aktive i sosiale medier. Verdt å huske på:

- [Senterpartiets etiske retningslinjer](#) omfatter også bruk av sosiale medier.
- Det du deler som privatperson kan oppfattes som et bilde av Senterpartiet og politikken.
- Sosiale medier omfattes av lovgivning – så vær nøye med personvern og opphavsrett.
- **OBS!** Bruk aldri bilder eller andre åndsverk uten først å innhente tillatelse. Brudd på opphavsretten er ulovlig. Den som eier bildet/åndsverket har krav på kompensasjon.

Du finner Senterpartiet på Snapchat og Instagram hvis du søker på brukernavn «Senterparti». Hvis du vil lære mer om sosiale medier, finner du studieheftet «*Hvordan kan vi bruke sosiale medier i vår politiske hverdag*» på [senterpartiskolen.no](#)

Spir og Gråtass

Spir er Senterpartiets nye app, som legger til rette for informasjonsflyt og samhandling i lokal- og fylkeslag. Med ny teknologi som kunstig intelligens (KI) står vi bedre rustet til å avklare spørsmål og problemstillinger mer effektivt. Målet er å øke engasjement og gi bedre kommunikasjon. Gråtass er den nye chatboten på [www.sp.no](#). Gråtass svarer på spørsmål og snakker om Senterpartiets politikk, inkludert kommune- og fylkesprogrammer.

Senterpartiskolen og studiearbeid

Opplæring og kurs kan være en fin måte å møtes på, fysisk som digitalt. Kurs, studieringer, foredrag og debattmøter kan også brukes til medlemsverving og som en aktivitet i lokallaget. Lokallagsstyret, og spesielt studielederen må derfor være oppdatert på de tilbudene som finnes gjennom [Senterpartiskolen](#). Her ligger det også en håndbok for studieledere, som gir tips og råd til hvordan kurs og opplæring kan gjennomføres.

Til diskusjon:

- Hvordan vil dere ta vare på lagets arkiv?
- Hvordan bruker dere sosiale medier i det politiske og organisatoriske arbeidet?
- Hvordan håndterer dere personopplysninger?
- Hva kan dere om personvern: Hva er lov og hva er ikke lov?

Modul 2: Organisasjonsarbeid og ledelse

Organisasjonsdemokratiet

«En tillitsvalgt skal gå foran i arbeid og interesse, og være et eksempel for andre. Han skal være lederen og kjenne det ansvar han har i den egenskap.» (Sitat fra [Tillitsmannen](#) av Einar Gerhardsen.)

En organisasjon består av mennesker som jobber sammen mot felles mål og visjoner. Dette arbeidet reguleres av *organisasjonsdemokratiet* gjennom vedtekter og demokratiske valg i organisasjonen. Tillitsvalgte (og eventuelt ansatte) har ansvaret for å følge opp vedtak og sørge for at jobben blir gjort. Det politiske arbeidet tar utgangspunkt i et vedtatt program, som gjelder for hele valgperioden.

Årsmøtet er lokallagets og fylkeslagets høyeste organ, og skal gjennomføres i tråd med vedtektene: [Vedtekter og retningslinjer - Senterpartiet](#)

Det er viktig å lese vedtektene nøye og spesielt før innkalling til årsmøtet sendes ut. På det første årsmøtet etter valg, skal det velges en egen studieleder i både fylkeslaget og i lokallaget. Dette vervet er *vedtektsfestet*.

Det er også viktig at årsmøtet velger valgkomité for påfølgende år. Valgkomiteen må få beskjed om å starte sitt arbeid i god tid før årsmøtet skal gjennomføres, og må dessuten ha tilgang til medlemsliste. Som nevnt skal lister ikke sendes på e-post uten kryptering, og listen skal makuleres etter at valgkomiteen er ferdig med sin oppgave. Vær oppmerksomme på at sittende styremedlemmer ikke er valgbare til valgkomiteen. Komiteens medlemmer må dessuten være bevisst sin egen rolle og habilitet i arbeidet med innstillingen til årsmøtet.

Årsmøtet legger føringer for aktiviteten gjennom å godkjenne virksomhetsplan. Planen blir evaluert hvert år når vi går gjennom årsmeldinga og godkjenner den på årsmøtet. Styret har ansvaret for å gjennomføre det praktiske arbeidet mellom årsmøtene. Partiarbeidet skal dessuten drives i tråd med vedtekter og retningslinjer, Senterpartiets prinsipp- og handlingsprogram, landsmøtevedtak, og eget valgprogram. Vedtekter, retningslinjer, program og vedtak er rammeverket i organisasjonsdemokratiet og mellom nivåene i organisasjonen. Her har styret et ansvar for å få «ting

til å henge sammen», slik at det er samsvar mellom nivåene. Vedtekter, retningslinjer med mer er gode hjelpemidler i lagsarbeidet. Kjennskap til vedtekter og retningslinjer hører derfor med til den basiskunnskapen tillitsvalgte må ha.

Spesielt om lokallagets oppgaver

«Senterpartiet har som mål å legge vilkårene til rette for en harmonisk samfunnsutvikling. Et levende folkestyre, bygget på kristen og nasjonal grunn, er en forutsetning for folkets trivsel og landets fremgang. Individet og menneskeverdet skal være det sentrale i samfunnet og vises tillit i fellesskapet. De sosiale, kulturelle og økonomiske tiltak fra samfunnets side må ta sikte på å skape vekstvilkår og trivsel for alle uansett bosted eller yrke.» [Senterpartiets formålsparagraf](#)

Medlemmene våre

Medlemsoppfølging er en av de viktigste oppgavene til lokallagsstyret. Medlemmer i Senterpartiet forventer innflytelse, informasjon og et godt politisk og sosialt fellesskap. God medlemspleie betyr at vi må følge opp medlemmene, slik at vi beholder dem over tid. Lokallagsstyret samarbeider med kommunestyregruppa når det gjelder informasjon om lokalpolitiske forhold. Her er det viktig at medlemmene inviteres inn, og får muligheten til å fremme synspunkter, interesser og innspill. Medlemspleie er en investering for lokallaget. Det er like viktig å ta godt imot nye medlemmer og drive medlemspleie, som å verve. Sørg for at det finnes gode møteplasser, slik at folk trives og får lyst til å engasjere seg.

*God stemning i Hjelmeland Sp!
Foto: Anita Husøy Riskedal*

Det er ikke så spennende å være med i et lokallag hvis det sjelden eller aldri skjer noe. Send ut informasjon på SMS og e-post, og bruk sosiale medier og Spir. Vi kan invitere til et kurs, eller møtes og gå en tur i stedet for å sitte stille og prate. Eller kanskje vi kan arrangere en familievennlig markvandring, skogdag eller lignende. Hva med å invitere til en sommeravslutning med grillmat? Bruk mulighetene, og involver medlemmene i lokallagets aktiviteter. Dette er den beste medlemspleien vi kan gi.

Verving

Det er alltid behov for nye mennesker, ressurser og nytenkning i Senterpartiet. Jo flere vi er, desto sterkere er vi og mer moro blir det å drive partiarbeidet. Verving trenger ikke være så vanskelig. Mange sier at de ikke er medlem i et politisk parti fordi de aldri har blitt spurt. Derfor handler verving først og fremst om å spørre folk om de vil bli medlemmer. Det er selvsagt ikke meningen at lokallagsstyret er de eneste som skal verve nye medlemmer til Senterpartiet. Samtidig er det lokallagsstyret som har ansvar for å sette i gang verving og eventuelle vervekampanjer.

Senterpartiets vedtekter og styrets plikter

Senterpartiets vedtekter er partiets lov, og vedtas av Senterpartiets landsmøte som holdes hvert annet år (i valgår). Vedtektene ligger på Senterpartiets nettside, og her vil det stå når vedtektene sist ble endret. Gamle versjoner av vedtektene skal ikke benyttes. Styrets arbeid reguleres av vedtektene, og av de vedtakene som årsmøtet gjør. Det er styrets *plikt* å påse at vedtektene følges, og at vedtak i årsmøtet er i tråd med vedtektene. Det første et nytt styre må gjøre, er å gå gjennom vedtektene og spesielt se på **styrets plikter**, jfr. [Senterpartiets vedtekter](#), §6 Lokallag).

Hvilke oppgaver har lokallagsstyret?

Lokallagsleder har overordnet ansvar for å følge opp tillitsvalgte og folkevalgte. Leder skal bidra til at ting blir gjort og at folk samarbeider. Leder representerer lokallaget utad, kaller inn til styremøter, delegerer oppgaver og sørger for å holde styret oppdatert og informert. Leder er også bindeleddet mellom de ulike nivåene i Senterpartiet, og mellom lokallag og kommunestyregruppe.

Nestlederen sin viktigste oppgave er å være leders stedfortreder, og samarbeide med leder. Nestleder må holde seg oppdatert om hva som skjer og raskt kunne tre inn ved behov. Leder og nestleder kan eventuelt dele oppgaver, for eksempel fordele ansvaret for det organisatoriske og politiske arbeidet seg imellom.

Studieleder er et vedtektsfestet verv og studielederen skal derfor velges på årsmøtet. Studieleder bidrar til at medlemmer, tillitsvalgte og folkevalgte får tilbud om opplæring. Studieleder må derfor holde seg oppdatert og tilrettelegge for kurs og opplæring i samarbeid med resten av styret. Hjelp og veiledning til studiearbeid, kurs og studieringer finnes på [Senterpartiskolen](#).

Kasserer har ansvar for økonomi, regnskap, budsjett, medlemslister og kontingent. Kassereren må ha god oversikt og rapportere jevnlig til styret. Lokallaget er også pålagt å rapportere inntekter til SSB, og dette er kassererens oppgave. Kasserer gir beskjed til fylkeskontoret om endringer i medlemslisten. I etterkant av hvert årsmøte må informasjon om styreverv, kontonummer og lignende oppdateres. Medlemsservice i Senterpartiet har ansvaret for å følge opp nyinnmeldte medlemmer det første året, og sender purring på SMS med to påminnelser. Øvrig purring skjer gjennom samarbeid mellom fylkeskontoret og lokallaget.

Sekretæren har i samarbeid med lederen ansvar for å innkalle styremedlemmene, og koordinerer gjerne det praktiske rundt styremøter og andre møter i lokallagets regi. Sekretæren skriver referat fra møtene og holder orden i lokallagets arkiv. Se praktiske tips her: [Innkalling, sakliste, protokoll og referat | Frivillighet Norge](#)

Styremedlemmer jobber med ulike oppgaver, som for eksempel å innhente informasjon om spesielle saker, ivareta praktiske oppgaver i forbindelse med arrangementer osv. Virksomhetsplanen bør være et godt utgangspunkt for å finne oppgaver man ønsker å jobbe med. Det er viktig at styret i starten av arbeidsåret fordeler arbeidsoppgaver utfra de ressursene som er i styret.

Senterkvinnekontakten: I henhold til Senterpartiets vedtekter skal alle lokallag ha en Senterkvinnekontakt. Kontakten velges på lokallagsårsmøtet, eller konstitueres av styret. Senterkvinnekontakten informerer kvinnene i lokallaget om medlemskap i Senterkvinnene, og oppfordrer til deltagelse på Senterkvinnenes arrangementer. Senterkvinnekontakten følger med på om styrer, komiteer og valglistene oppfyller kravet om minst 40% (helst lik) kjønnsrepresentasjon, og om kvinner deltar på lik linje (i antall og i diskusjonene) som menn i lokallaget.

Senterungdommen skal ha representasjon i lokallagsstyret der hvor de ikke har eget lokallag. **Gruppeleder** har også fast plass i lokallagsstyret.

Litt om rolleavklaring: Arbeidet i lokallagsstyret er sammensatt og mangfoldig, noe som krever god rolleavklaring og oversikt over hvem som skal gjøre hva. Bruk tid på nødvendige avklaringer, slik at alle er klar over og har bevissthet rundt sin egen rolle, egne oppgaver, samarbeid og samhandling med andre. Styret har ansvar for å gjennomføre det praktiske lokallagsarbeidet mellom årsmøtene, i tråd med vedtekter, retningslinjer og partiprogram.

Styret skal sørge for god kontakt og samarbeid mellom Senterpartiets folkevalgte, medlemmer og tillitsvalgte gjennom å avholde medlemsmøter. I tillegg skal styret bidra til å gjennomføre Senterungdommens og Senterkvinnenes aktiviteter når dette er ønskelig. Det er dessuten viktig å skille på rollene som tillitsvalgt og folkevalgt, og ha bevissthet rundt disse forskjellene. Styret blir valgt på årsmøtet av medlemmene og folkevalgte blir valgt av velgerne gjennom personvalg. Selv om folkevalgte representerer Senterpartiet, er det verdt å huske på at det også følger personlige plikter og rettigheter med et verv som folkevalgt.

Til diskusjon:

- Hvordan vil dere fordele arbeidsoppgavene i styret?
- Hva kjennetegner en god møtekultur?
- Hvorfor er det viktig å avklare roller?

Gjennomføring av møter

Svært mye av lokallagsarbeidet skjer gjennom møter. Dette kan være formelle møter, slik som årsmøtet og styremøtene. Det kan også være temamøter eller de vedtektsfestede medlemsmøtene som er av rådgivende karakter. Bli enige om hvordan møtene skal gjennomføres, og etabler god møtekultur. Håndboka *Møtet er satt* er myntet på kommunestyremøter, men inneholder mange gode praktiske tips og råd til møter, møteledelse og møtedeltakelse som kan være nyttige også for styret i lokallaget. [KS: Møtet er satt! Håndbok i møteskikk, møteledelse og votingsteknikk.](#) Se gjerne dette webinaret i Senterpartiskolen: [God møteledelse](#)

Lesetips: [Veileder for ledelse og styrearbeid](#) | [Frivillighet Norge](#)

Ledelse

Ledelse handler om å få folk til å jobbe sammen mot felles mål. Tillitsvalgte er ledere, og alle som er «valgt med tillit» må ta sin del av ansvaret. Som tillitsvalgte skal vi spille hverandre gode og samarbeide som lag. I dette ligger en gjensidig plikt til å gi hverandre tilbakemeldinger. Vi skal støtte hverandre og gi ros, men også være tydelige når ting ikke er slik de burde være. Vi må dessuten huske på et styre er en ledergruppe, og at andre ser på tillitsvalgte som ledere. Den som får tillit, må

også ta det ansvaret som følger med. God ledelse fremmer lagbygging og samarbeidet. Begge deler er nødvendige forutsetninger for å drive godt partiarbeid.

Godt lederskap hviler på grunnleggende verdier og prinsipper som tillit, samarbeid, respekt, anerkjennelse, kommunikasjon, toleranse og inkludering. Det er ikke like enkelt å følge disse verdiene i hverdagen, når vi kanskje er uenige eller når det hardner til i lokalpolitikken. Derfor må vi være romslige og etablere en god ledelseskultur. Vi må ha nok takhøyde til at vi klarer å ta de tøffe diskusjonene, med respekt for hverandre og for ulike meninger. Noen ganger må vi tåle å bøye oss for flertallet, fordi det er slik demokratiet fungerer. Samtidig skal vi diskutere saker, og ikke personer.

[Senterpartiets etiske retningslinjer](#) sier både noe om hvordan vi bør oppføre oss mot hverandre, og hvordan ledelse bør utøves: «*Allmenngyldige etiske verdier og normer som åpenhet, sannferdighet, ærlighet, pålitelighet, lojalitet, og at man skal behandle andre slik man selv ønsker å bli behandlet, ligger til grunn for vårt arbeid. Politisk arbeid er basert på gjensidig tillit mellom velger og folkevalgte. Partiets representanter skal opptre slik at det aldri kan være tvil om at de både som tillitsvalgte, folkevalgte og ansatte etterstreber å leve opp til, og praktiserer, en høy etisk standard og utføre sine oppgaver med høy grad av integritet.*» Videre heter det om ledelse i partiet: «**Lederne i partiet, både tillitsvalgte, folkevalgte og ansatte, har et særlig ansvar for etisk standard og refleksjon og for å skape trygge møteplasser i partiet. For det første fordi lederne gjennom ord, handlinger og lederstil har stor innflytelse på kulturen og normene for adferd i organisasjonen. For det andre fordi lederne selv kan bli satt i situasjoner hvor valg og beslutninger krever etisk refleksjon og klokskap. For det tredje fordi det er ledernes ansvar å sørge for at hele organisasjonen er seg bevisst de etiske kravene som stilles i partiet, og at det umiddelbart blir tatt opp i organisasjonen dersom det skjer brudd på lover og regler, eller det utvikler seg en uheldig sedvane og kultur.**

Kommunikasjon

God og åpen kommunikasjon er en forutsetning for at samarbeidet skal fungere i ei gruppe. Mangel på kommunikasjon er gjerne en kilde til konflikt. Vi skal snakke sammen, og vi skal sørge for at alle får den samme informasjonen. Å tilbakeholde informasjon, eller bare dele informasjon med noen er ikke akseptabelt, med noen få unntak. Slike unntak er sensitive opplysninger og personopplysninger som av åpenbare grunner ikke skal deles med andre. Det enkleste er om styret sammen blir enige om hvordan informasjonsflyten i lokallaget skal være. For eksempel vil gruppeleder være den som informerer om arbeidet i kommunestyret. Leder har et overordnet ansvar for å dele informasjonen som han eller hun får tilsendt. Det er en kilde til både irritasjon og konflikt om lederen ikke tar dette ansvaret. Styret bør ha en egen post på styremøtene hvor slik informasjon deles.

Konflikter

Forebygging av og håndtering av konflikter er en viktig del av lederansvaret. Konflikter oppstår ikke sjelden på grunn av mangel på kommunikasjon, eller dårlig informasjon. Derfor er god dialog, åpen kommunikasjon og bevisst informasjonsarbeid viktig. Dette gjelder spesielt når vi behandler kontroversielle saker, eller arbeider med politiske og organisatoriske prosesser. Konflikter er noe annet enn friske meningsutvekslinger eller saklig uenighet. Argumenter og motargumenter i en åpen diskusjon er nødvendige bidrag til utvikling. Vi skal diskutere fritt, bryte meninger, løfte fram ideer og forslag og prøve ut disse i diskusjoner. I en demokratisk organisasjon diskuterer vi uenigheter før vi fatter vedtak, og alle får fremme sitt syn. Vi trenger ikke fatte flertallsvedtak, og den eller de som er

uenige kan markere sine synspunkter gjennom protokolltilførsel. Vær imidlertid oppmerksom på uenigheter som er i ferd med å gå over til å bli til en negativ konflikt. En slik konflikt må tas alvorlig, og det er nødvendig å sette i verk tiltak.

Noen tips:

- Hvorfor har det oppstått en konflikt? Hva handler dette egentlig om?
- Snakk med, og ikke om den eller de konflikten gjelder.
- Vær løsningsorienterte, og spør hvordan konflikten kan løses.
- Vær ekstra varsom ved personkonflikter, forsøk å se menneskene og ikke bare konflikten. Vær bevisst at konflikter kan gå utover psykisk helse, og at ikke alle tåler like mye.
- Ved låste konflikter: ta kontakt med Sp hovedorganisasjon/søk ekstern hjelp.
- Tenk framover når konflikten er løst, sørg for at løsningen på konflikten er ryddig og blir akseptert av de berørte partene. Ikke bruk energi på å fordele skyld.
- Husk at dere skal leve med løsning på konflikten også i framtida.

Til diskusjon:

- Les gjennom Senterpartiets etiske retningslinjer. Hvordan vil dere jobbe for å fremme god ledelse og organisasjonskultur i lokallaget, i tråd med de etiske retningslinjene?
- Hva er god kommunikasjon, og hvordan vil vi bidra til dette?
- Hvilke tanker har dere rundt forebygging og håndtering av konflikter?

Modul 3: Planmessig arbeid i Senterpartiet

Partiarbeidet handler om å nå mål. Vi skal vinne velgere, finne de beste kandidatene til verv og vi skal utvikle politikken. Vi skal få gjennomslag i kommunestyret, drive godt organisasjonsarbeid, verve nye medlemmer, drive medlemspleie og vi skal være synlige og tydelige i lokalsamfunnet. Det er mye som skal skje gjennom arbeidsåret og i valgperioden.

Det er mange mål som skal nås, det er vil komme utfordringer. Det går heller ikke alltid slik vi hadde tenkt. Kanskje må både mål og arbeidsmåter korrigeres underveis. Målrettet arbeid er en prosess, og veien er ikke alltid like enkel. Noen ganger blir veien til mens vi går, noe som er krevende i seg selv. Samtidig lærer vi nye ting underveis som vi kan ta med oss, og bruke i det videre arbeidet.

Forberedelser og planlegging må nødvendigvis ta noe tid. Det er tidkrevende å sette seg ned sammen for å finne ut hvordan vi skal gjøre ting. Når det er sagt, så bruker vi antagelig mer tid når vi ikke jobber målrettet og strukturert.

Hvordan jobbe planmessig?

Det er lettere å jobbe mot felles mål hvis vi vet hva vi vil, og hvilke rammer vi må forholde oss til. Noen mål er allerede satt i virksomhetsplanen, andre mål finner vi i valgprogrammet for perioden og i overordnede dokumenter. I tillegg må styret ha noen interne mål, som for eksempel fordeling av ansvar og oppgaver. Det er opp til styret å sette planene ut i livet, gjennom klargjøring av målene slik at vi kan jobbe med dem i praksis. Mål og planer må harmonere med kapasitet og ressurser, og ambisjonene justeres deretter. Har vi nok folk til å fylle oppgavene? Har vi penger til å gjennomføre aktiviteter? Hvilke oppgaver må vi utføre, og hvilke oppgaver kan kuttes? Dette er spørsmål vi må diskutere når vi legger planer og setter oss mål. Vi jobber ofte hardt for å nå målene våre, og setter inn stor arbeidsinnsats over lengre tid. Det kan være slitsomt å jobbe med måloppnåelse, og det er heller ikke alltid vi når helt fram. Skuffelsen over et valgnederlag eller en tapt politisk kamp kan være stor. Vi risikerer å miste motivasjonen på veien, når vi ser at vi ikke kommer til å komme helt i mål. Og motsatt: de seiere vi oppnår underveis inspirerer oss til å stå på og jobbe videre.

Dessuten finnes det alltid hjelpemidler og verktøy som vi kan benytte oss av underveis, og da blir veien lettere å gå.

Virksomhetsplan

Etter vedtektene skal årsmøtet «Behandle styrets forslag til virksomhetsplan med budsjett.» Årsmøtet vedtar derfor den virksomhetsplanen, eller arbeidsplanen styret skal jobbe etter mellom årsmøtene. Dette er kanskje et av de viktigste verktøyene vi har til rådighet, når vi skal jobbe planmessig. Virksomhetsplanen skal tas fram med jevne mellomrom og evalueres gjennom året. Husk at planen uttrykker årsmøtets vilje og målsetninger. Leder, gruppeleder eller studieleder kan ikke gjøre jobben alene, her må hele styret arbeide sammen som et lag. På et av de første styremøtene bør det nye styret fordele oppgaver og systematisere arbeidet. Virksomhetsplanen beskriver hva styret skal jobbe med gjennom året. Planen kan si noe om medlemstall, medlemspleie, verving, oppfølging av Senterungdommen og Senterkvinnenes aktiviteter, økonomi, studiearbeid, medlemsmøter og andre aktiviteter.

Planen må ta utgangspunkt i ønsker, behov, ressurser og kapasitet.

Den enkleste formen for evaluering styret kan gjøre, er å ta opp virksomhetsplanen med jevne mellomrom og «krysse av på lista»:

- **Status:** Sjekk innholdet i plan og program: hvor langt er vi kommet?
- **Kursendring:** Når ting ikke kan gjennomføres etter planen: tenk nytt og lag heller en plan B.
- **Kompetansebygging:** Når vi trenger mer/ny/annen kompetanse for å nå mål, må vi sørge for å tilby skoloring, og ikke bare «la det skure».
- **Måloppnåelse:** Saker som er gjennomført: sett et kryss i margin, og klapp dere selv på skuldra. Sett pris på utført arbeid og jobben dere gjøre ved å feire både delmål og hovedmål. Det kan også være grunn til å feire selv om vi ikke kommer helt i mål: Det er supert å få to nye medlemmer, selv om målsetningen var å verve 10.

Det er også fornuftig å ta en titt på valgprogrammet med jevne mellomrom, for å se hvordan de politiske sakene utvikler seg over tid. Dette skal vi bruke til å lage et «politisk regnskap» etter valgperioden, og for å sikre at vi jobber planmessig også etter programmet. Det er lurt om både tillitsvalgte og folkevalgte sammen «tar en fot i bakken» underveis i arbeidsåret. Hva har vi oppnådd, hvor går det bra og er det noen steder vi ser at vi sliter?

Eksempel på virksomhetsplan

Medlemstall:

- Drive god medlemspleie, arrangere sommerfest
- Delta i vervekampanje

Senterungdommen og Senterkvinnene

- Støtte arbeidet til Senterungdommen og Senterkvinnene
- Invitere spesielt ungdommene til aktiviteter i laget

Økonomi:

- Holde kontroll på økonomien og avsette midler til neste valgkamp.

Medlemsinformasjon:

- Sende informasjon gjennom medlemssystemet.
- Avholde to medlemsmøter i løpet av perioden.

Fylkespartiet og Senterpartiet sentralt:

- Jevnlig kontakt med våre folkevalgte representanter
-

Mediearbeid:

- Være aktive i sosiale medier
- Skrive korte leserinnlegg til lokalavisen

Kompetansebygging:

- Gjennomføre studiearbeid på «Det grønne hjulet» og «Arbeid i kommunestyregruppa» gjennom året.
- Arrangere annen opplæring og studiearbeid når ønskelig/nødvendig.
- Sørge for at kurstimer blir registrert i Kursportalen til Senterpartiets Studieforbund.

Kommunestyregruppa og medlemsmøter

- Styret skal være representert i medlemsmøter.
- Medlemmene inviteres til medlemsmøter i forkant av møter i kommunestyret,
- Bidra til at det alltid er godt samarbeid mellom styre og kommunestyregruppe.

I Valgår

- Organisere valgkamp
- Invitere til valgvake
- Få i gang kommunestyregruppa etter valget.

Medie- og publiseringsplan

Siden *synlighet* er svært viktig i lokallagsarbeidet, kan det være lurt å sette opp en enkel medieplan. En slik plan kan være et hjelpemiddel til å få satt saker på dagsorden, og til å markedsføre lokallaget. Folk leser fremdeles lokalaviser, og leserbrev er godt stoff. Det er også viktig å tipse lokalavis og lokale medier om hva vi driver med i lokallaget. Ta kontakt, send pressemeldinger, og inviter mediene til åpne møter og andre arrangementer.

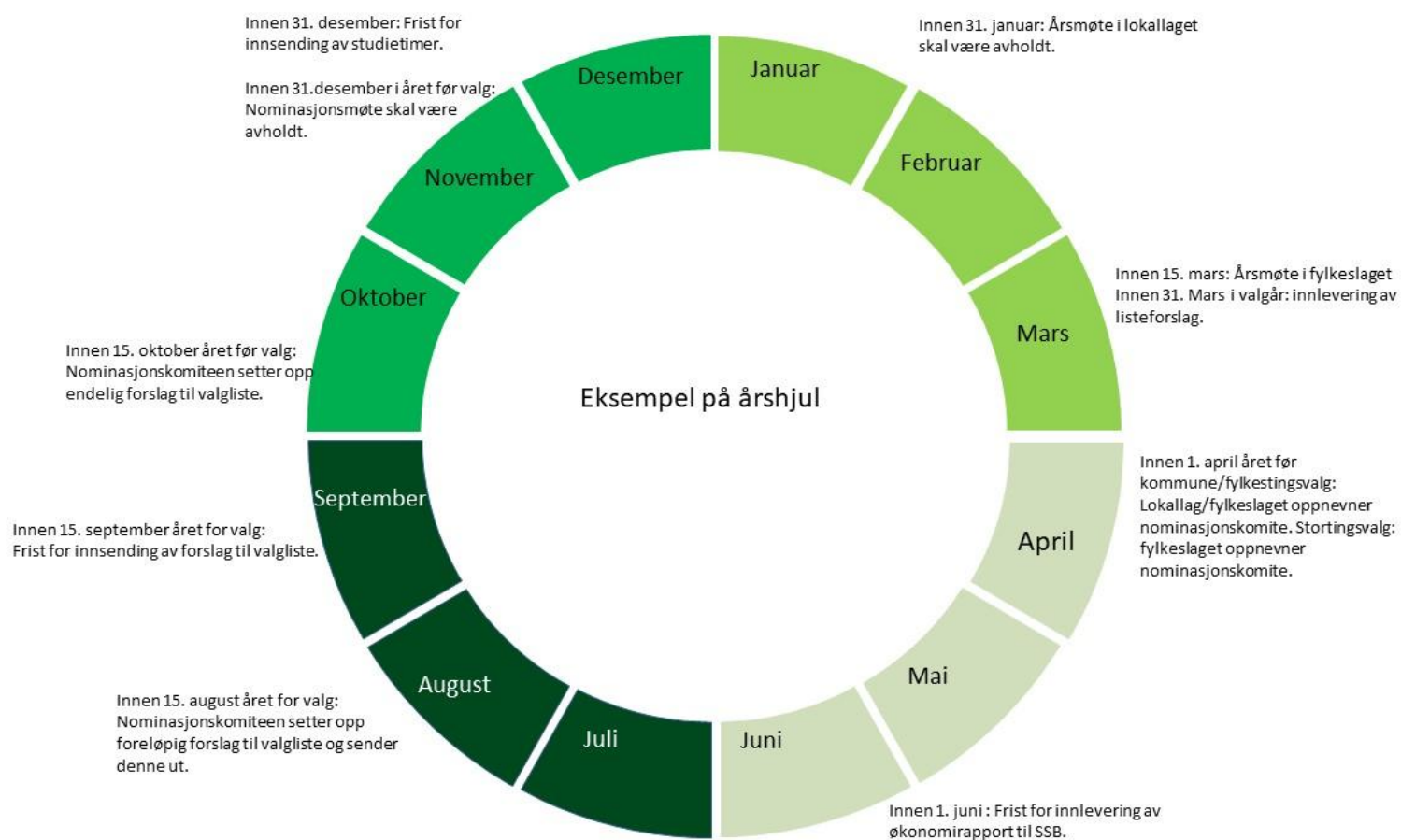
Eksempel på enkel medieplan

Mål:	<i>Senterpartiet skal være synlig i lokalavisen og på sosiale medier</i>
Tiltak 1:	Lokallaget oppnevner Kari Nordmann som medieansvarlig. Hun får som oppgave å holde kontakt med lokalavisen, sende pressemeldinger når laget har aktuelle arrangementer og tipse redaksjonen om saker.
Tiltak 2:	Skrive leserinnlegg
Ansvarlig:	Åge Nordmann og Arne Nordmann
Tiltak 3:	Sosiale medier oppdateres en gang i uka, eller når det kommer opp viktige saker.
Ansvarlig:	Ola Nordmann

Årshjul

Årshjulet er et godt hjelpemiddel både for planmessig arbeid, og for å huske diverse frister. Årshjulet kan lages enten digitalt eller på papir. Det viktigste er å knytte hjulet til en kalender, slik at vi kan planlegge arbeidet. Her er eksempel på et årshjul med noen frister som er hentet fra vedtektene og retningslinjer for nominasjon. I tillegg må det enkelte lag og styre sette inn sine frister med datoer for aktiviteter, møter og oppgaver.

Eksempel på årshjul:

Til avslutning

Vi må huske på at vi blir evaluert av andre. Velgerne evaluerer politikken vår, og medlemmene evaluerer de tillitsvalgte. Hvis vi må endre virksomhetsplanen, eller ikke får gjennomført programmet, må vi kunne forklare *hvorfor* på en ordentlig måte.

Hvis Senterpartiet er i opposisjon, er det kanskje ikke så vanskelig å forklare hvorfor vi ikke når alle målene i programmet. Sitter vi i posisjon, må vi tenke oss grundig om og huske at vi bare har velgerne til låns.

Å gå på akkord med egen politikk, program og mål kan straffe seg ved neste valg.

Heller ikke tillitsvalgte som går på tvers av årsmøtets vedtak og intensjoner, kan forvente ny tillit.

Metodikken i *Det grønne hjulet* er å jobbe med planlegging, målsetninger, praktisk gjennomføring og evaluering. Vi har lett for å glemme at mye av partiarbeidet er en kontinuerlig prosess. Mange av oppgavene gjentar seg og kan være ganske rutinemessige. Men vi får også nye medlemmer og tillitsvalgte, og vi får nye saker og arenaer som vi skal jobbe på. Dessuten skal vi bygge lag og samarbeide godt over tid. Derfor er det spesielt viktig at vi evaluerer og setter foten i bakken for et øyeblikk. Vi må nemlig vite *hvor* vi er, for å komme dit vi skal.

Det ligger mye læring i å evaluere, og tenke gjennom hvorfor det gikk som det gikk. Hva fikk vi til, og hva gikk ikke så bra? Hvordan kan vi gjøre ting bedre neste gang? Hva fungerer, og hva bør vi unngå? Kunnskap og innsikt gir utvikling. Dette skal hjelpe oss å nå målene våre, skape politikk og vinne valg. Når vi har lært noe og utviklet ny kunnskap, har vi fått et kompetanseløft. Dette er viktig for hver enkelt, men også for Senterpartiet som er vår felles organisasjon.

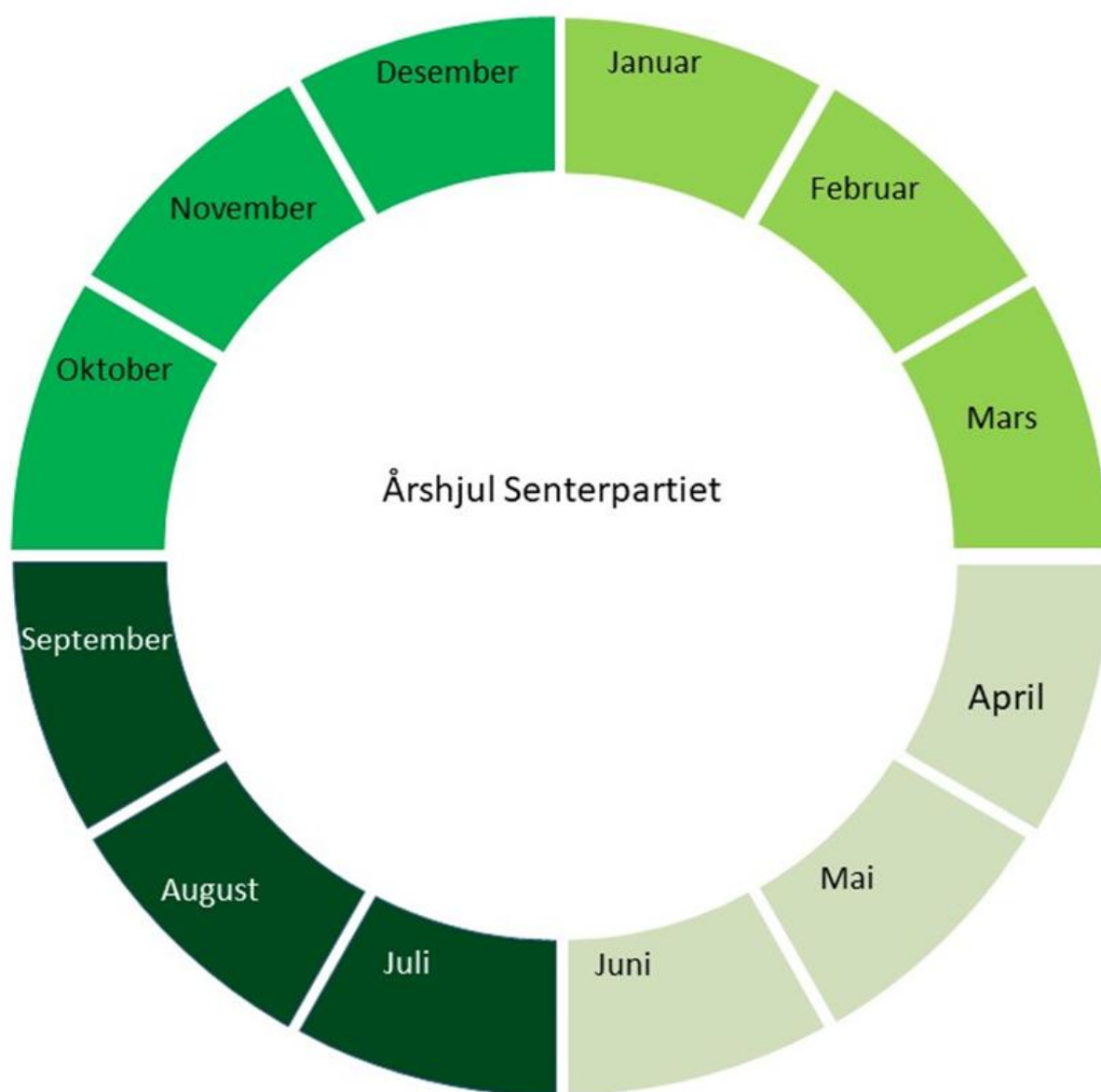

Tusen takk for den innsatsen du gjør for Senterpartiet og demokratiet – lykke til med arbeidet!

Til diskusjon:

- Lagbygging, engasjement og trivsel - hvordan jobber vi planmessig med å utvikle god partikultur?
- Hvordan skal vi evaluere virksomhetsplanen gjennom år? Når?
- Har vi klare mål og god planlegging med tanke på møter og aktiviteter?
- Lag et årshjul!

Mal for årshjul:

Senterpartiskolen
Senterpartiets studieforbund

2026

www.senterpartiskolen.no